

SENAT RP

NOTY O SENACIE

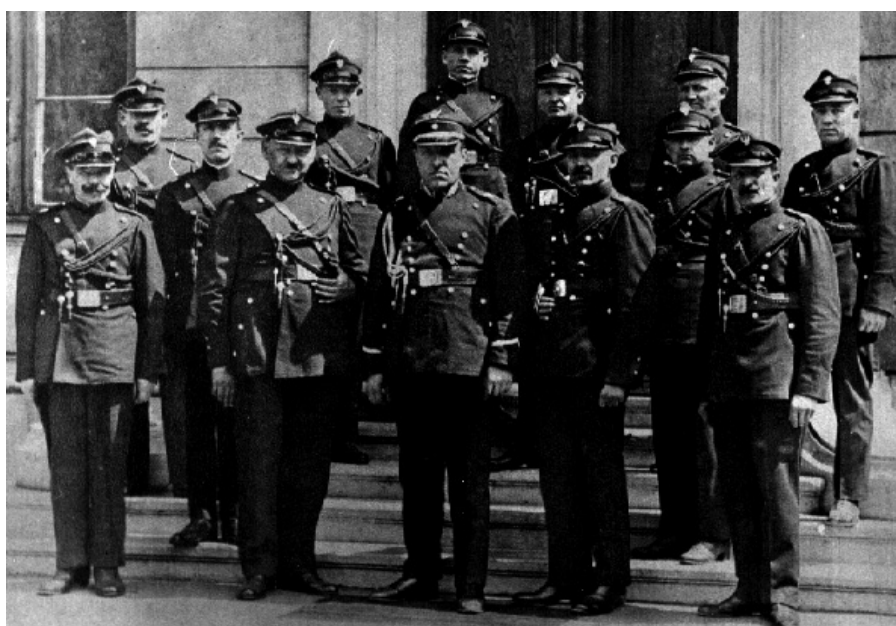
Straż Marszałkowska

Czuwanie nad porządkiem w parlamencie oraz spokojem posłów i senatorów należy do mającej wielowiekową tradycję Straży Marszałkowskiej. Do końca Rzeczypospolitej szlacheckiej zwierzchnikami straży byli marszałkowie wielcy koronni, a gdy Sejmy odbywały się na Litwie – marszałkowie Wielkiego Księstwa Litewskiego. Należy przy tym jednak pamiętać, że była to funkcja odrębna od wybieranego tylko na czas obrad marszałka sejmowego.

Przepisy dotyczące bezpieczeństwa sejmów i zakresu zadań Straży Marszałkowskiej zawarte były w konstytucjach – czyli ustawach – zwanych artykułami marszałkowskimi. Określały one rodzaje przestępstw i sankcje karne.

Marszałek dysponował własnym sądem doraźnym (sąd marszałkowski), który rozpatrywał przestępstwa przeciwko królowi i Sejmowi. Szlachcicowi groził wyrok przed sądem marszałkowskim, jego służbie natomiast karę wymierzała od razu straż. Osadzony mógł być karany „siedzeniem w wieży przez sześć niedziel”. W Warszawie wieża marszałkowska znajdowała się w narożnej części murów miejskich przy zbiegu ulic Mostowej i Brzozowej.

Wiadomości o składzie straży pochodzą dopiero z XVII w. Żołnierzy Straży Marszałkowskiej powszechnie nazywano „węgrami marszałkowickimi”. Ich liczbę szacuje się na 120 – 150 osób. Powoływani byli spośród żołnierzy chorągwi węgierskiej, składającej się z wojskowych pochodzących z indywidualnego werbunku. „Marszałkowscy” nosili mundur piechoty węgierskiej: niebieski surdut z czerwonymi wyłogami, kamizelkę oraz białe spodnie.

Zdjęcie z publikacji „Parlament RP 1919–1927” pod redakcją prof. H. Mościckiego i prof. W. Dzwonkowskiego.

(Fot. Archiwum Senatu)

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

KANCELARIA SENATU
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa
tel. 022-694-92-84, fax 022-694-95-70
www.senat.gov.pl

(Fot. S. Kaczorek)

Po odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej ochronę parlamentu przejęła ponownie Straż Marszałkowska, funkcjonująca w ramach Biura Sejmu i Senatu RP, a podległa komendantowi straży mianowanemu przez marszałka Sejmu.

Podczas gdy władza straży w czasie I Rzeczypospolitej sięgała na 1 milę staropolską (7146 m) wokół miejsca obrad, to od 1919 r. jej władza ograniczona była wyłącznie do budynków parlamentu.

Do najważniejszych zadań należało zapewnienie bezpieczeństwa posłom i senatorom, utrzymanie porządku oraz zabezpieczenie przeciw-

pożarowe gmachu. Strażnicy mieli prawo noszenia broni również na zewnątrz budynków Sejmu i Senatu. Prawa wejścia na teren parlamentu nie miały ani policja, ani wojsko, jeśli nie uzyskały zgody marszałka.

Atmosfera obrad i temperament obradujących były przyczyną upoważnienia straży do ingerencji nawet na sali obrad. Posłowie używali bowiem w czasie dyskusji nie spotykanych obecnie argumentów: trąbienia, bicia w pulpity, śpiewania czy po prostu krzyku. Marszałek mógł również nakazać opuszczenie galerii przez publiczność, o ile ta zakłócała porządek, np. przez bicie braw czy wtrącanie się do obrad – co nie było aż tak rzadkie.

Straż Marszałkowska liczyła około 16 funkcjonariuszy, a jej komendantami bywali również żołnierze dekorowani w przeszłości wysokimi odznaczeniami wojskowymi, np. Krzyżem *Virtuti Militari*.

Straż Marszałkowska, jako wewnętrzna instytucja ochrony Sejmu, rozpoczęła swą powojenną działalność w pierwszych miesiącach pracy Sejmu Ustawodawczego wyłonionego w lutym 1947 r.

W chwili obecnej Straż Marszałkowska jest statutową jednostką organizacyjną Kancelarii Sejmu liczącą ok. 125 osób, a do zakresu jej działania należy przede wszystkim zapewnienie porządku i bezpieczeństwa na terenie parlamentu oraz w budynkach będących w zarządzie lub dyspozycji Kancelarii Sejmu, ze szczególnym uwzględnieniem posiedzeń Sejmu i Senatu.

Strażnicy Straży Marszałkowskiej są jednolicie umundurowani. W zależności od sytuacji noszą granatowe mundury galowe lub służbowe. Przy ich projektowaniu wzorowano się na mundurach wojskowych.

Ubiór galowy jest noszony przez strażników pilnujących bezpieczeństwa posłów i senatorów podczas trwania plenarnych posiedzeń Sejmu i Senatu, w dniach świąt państwowych oraz podczas uroczystości z udziałem najwyższych władz. Składa się z dwurzędowej marynarki zapinanej na trzy guziki oraz spodni z lampasami koloru czarnego. Uzupełnia go biała koszula, granatowy krawat i czarne półbuty oraz galowy sznur koloru żółtego, którego wzorem jest sznur oficerski. W klapach marynarki wyszyte są bajorkiem złotego koloru stylizowane litery SM w otocze z liści dębu. Ten sam motyw liści dębu znajduje się na otoku czapki.

Mundur służbowy różni się tym od galowego, że marynarka jest jednorzędowa, z górnymi kieszeniami, a przy spodniach nie ma lampasów.

Mundur komendanta Straży Marszałkowskiej wyróżnia się sznurem galowym, który jest wzorowany na sznurze generalskim. Ponadto w klapach jego marynarki wyhaftowane są orły, a lampasy na spodniach są szersze.

*Artur Bartosiński, wrzesień 2000 r.
z późniejszymi zmianami (styczeń 2006 r.)*